

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Västra Götalands län

Datum: 2023-05-11

Områdesnummer: NRO 14 084

Områdesnamn: Tunshemsslätten med Hullsjön

Kommun: Trollhättan, Vänersborg

Kartblad: 8B SO

Area: 2 540 ha

Naturgeografisk region: 22a Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 108 Göta älv

Agrara kulturlandskapsregioner: -

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 meter

Riksvärde:

Landskapstyp	Naturtyp	Vegetationstyp	Arter	Geologi
Odlingsmark	Naturbetesmark, äng		Flora, fauna	
Sjö			Fauna	

Värdebeskrivning: Hullsjön och Tunshemsslätten ligger sydväst om Hunneberg och öster om Trollhättan.

Odlingslandskap med lång kontinuitet och inslag av naturliga slättermarker och betesmarker. Områden med sötvattensstrandäng finns vid Hullsjön och på Tunshemsslätten finns områden med stenig gräsmark, så kallad hackslått. Bitvis art- och individrika växtsamhällen med arter som kattfot, bockrot, prästkrage och darrgräs. I området ingår ängs- och hagmarksobjektet Hullsjön sydmader. Hullsjön är en näringsrik, grund lerslättsjö med rikt fågelliv.

Huvudkriterier: A; C, D

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av framför allt minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift och omställning av jordbruksmarken till annan markanvändning. För Hullsjön krävs skötsel i form av slätter och bete krävs på

mader och i grunda vattenområden. Sjöns vattenregim med höga vår- och höstflöden och lägre sommarflöden bör bibehållas så att regelbundna översvämningar sker av maderna. Invallningar, dikningar, igenfyllnad och spontan igenväxning hotar sjöns naturvärden.

Förändringar i markanvändningen kan påverka området negativt, antingen direkt eller ur ett längre perspektiv. Att behålla områdets gröna infrastruktur med ett varierande landskap med naturliga miljöer ska eftersträvas.

Säkerställande: Inom riksintresseområdet finns strandskydd, delar av området omfattas av naturreservat och landskapsbildsskydd.

Området berörs av Natura 2000-området SE0530028 Hullsjön.

Områdets huvuddrag: Den plana slätten vid Västra Tunhem utgör en nedbrytningsyta, det så kallade prekambrika peneplanet. Urberget sticker upp här och var ur den uppodlade lerslätten som flacka välslipade rundhällar. Tunhemsslätten är en utpräglad kulturbygd av helåkerstyp med stora gårdar och åkerfält. De stora fälten avbryts här och var av slättåar som rinner ut mot Göta älv. Urbergsryggar sticker upp och dessa är be vuxna med ek och andra ädellövträd eller består av öppen mark med eller utan enbuskar. Dungar av ädellövträd är ofta framträdande kring gårdsmiljöer.

Odlingslandskapet kring Hullsjön och söder om Hunneberg är variationsrikt med rundhällar, trädjungar, lövträdsridåer och mader. Här är också fågelfaunan rikare på karaktärsarter som hör till slättlandskapet, exempelvis storspov, tofsvipa, raphöna, fasan, hornuggla, tornfalk, kornknarr, buskskvätta, stenskvätta och törnsångare. Slättåarna har en rik vegetation som indikerar de mycket näringsrika förhållandena, bland annat blomvass, svalting, igelknoppar och pilblad.

Tunhemsslätten har stora landskapliga skönhetsvärden. Till de viktigare inslagen i landskapet hör kontrasten mellan den öppna vida slätten och de branta, lövskogsklädda plåtåbergsbranterna, ekdungarna och den fågelrika Hullsjön.

Ängs- och hagmarkerna utgörs av hackslått och sötvattensstrandäng. Förekommande vegetationstyper är friskäng av rödventyp, fuktäng av tuvtåteltyp, fuktäng av högstarrtyp och kärrkavlevariant av högstarrfuktäng. Växtsamhällena är bitvis art- och individrika med arter som ängshavre, brudbröd, jungfrulin, darrgräs, prästkrage, bockrot, slätterfibbla, kattfot och sandmaskros. Hullsjön är en typisk näringsrik lerslättsjö med litet vattendjup. Under högvatten översvämmas angränsande mader som då utgör viktiga provianteringsområden för andfåglar och vadare. Fågellivet har studerats regelbundet under flera decennier. Över 200 arter har observerats och mer än 25 våtmarksberoende arter häckar regelbundet som t.ex. grågås, årta, skedand, rödbena och brun kärrhök. Sjön är också en viktig ruggningsplats för änder under sommaren. Vegetationen i sjön är rik med typiska arter som blomvass, svalting, igelknopp, pilblad samt stora bestånd av bladvass, sjösäv, kaveldun och jättegröe. På hårdbetade strandpartier finns dvärgmåra, nickskära, och kärrkavle. Bland undervattensvegetationen märks framför allt trubbnate, krusnate och hornsäv.

Anmärkingar: Området ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.

Referenser:

- Andersson, T. & Johansson, I. 1975: Hullsjöns fågelfauna 1972–1974.
- Freden, C. 1984: Beskrivning till jordartskartan. Vänersborg SO. SGU serie Ae nr 48.
- Länsstyrelsen 1976: Natur i Älvsborgs län, s 322.
- Länsstyrelsen 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1994:5.
- Länsstyrelsen 1996: Ängar och hagar i Trollhättans och Lilla Edets kommuner. Länsstyrelsen. i Älvsborgs län 1996:3.
- Naturvårdsverket 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.
- Nilsson, L. 1960: Studier över Hullsjöns fågelfauna, Fauna och Flora 55:173–196
- Nilsson, L. 1972: Fluktuationer bland rastande änder vid Hullsjön, Trollhättan 1958–68. Vår fågelvärld 31:20–27.
- Nilsson, L. 1976: Internationellt betydelsefulla rast- och övervintringslokaler för andfåglar i södra Sverige. Vår fågelvärld 35:130–136.
- Flodin, P. 1992: Inventering av strandvegetation vid Hullsjön, Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1992:12.
- Länsstyrelsen: 1977: Skötselplan för naturreservatet Hullsjön. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1977:4.